

Європейська економічна інтеграція

Ірина ШЕВЧЕНКО,
Неллі УХОВА

**РОЗВИТОК ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ЦИФРОВОЇ
ЕКОНОМІЧНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ
В КОНТЕКСТІ ПІСЛЯВОЄННОГО
ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ**

Резюме

У статті досліджено перспективи цифрової економічної інтеграції України з Європейським Союзом в умовах післявоєнного відновлення держави. Методологічну основу дослідження становлять методи порівняльного, змістового та сценарного аналізу, а також елементи стратегічного планування. Обґрунтовано, що цифрова трансформація є чинником стійкого розвитку, економічної безпеки та прискореної модернізації країни. Уперше здійснено комплексне зіставлення цифрових траєкторій України та країн ЄС на основі індикаторів DESI, що дало змогу виявити як зони синхронізації, так і структурні розриви. На основі змістового аналізу стратегічних документів визначено три концептуальні підходи до інтеграції: гармонізаційний, функціональний та сценарний. Уперше розроблено індикативну модель цифрової інтеграції, адаптовану до умов післявоєнного контексту, що охоплює етапи технічної стабілізації, функ-

© Ірина Шевченко, Неллі Ухова 2025.

Шевченко Ірина, д. е. н., доцент, професор кафедри менеджменту та бізнес-адміністрування, Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут», Харків, Україна. ORCID: 0000-0001-8188-3551 Email: irina_shevchenko@ukr.net
Ухова Неллі, наукова співробітниця Центру відкритих цифрових інновацій та участі (Center for Open Digital Innovation and Participation), Технічний університет Дрездена; керівниця проєкту KA-2 Erasmus+ COIL-SERENADE, що співфінансується Європейським Союзом, Дрезден, Німеччина. ORCID: 0009-0000-6839-7604 Email: nelli.ukhova@tu-dresden.de

ціональної адаптації та глибокої інтеграції. Крім того, запропоновано функціональну інтерпретацію цифрового суверенітету як складової економічної безпеки.

Ключові слова:

економічна безпека, інтеграція, модель, післявоєнне відновлення, цифрова економіка, цифрові стратегії, цифровізація.

Класифікація за JEL: O33, F15, H57, O52, L86.

1 рисунок, 3 таблиці, 11 джерел літератури.

Постановка проблеми

У сучасних геополітичних умовах цифровізація стала не лише основним інструментом економічного розвитку, а й важливою складовою національної безпеки, стійкості до криз та інституційної модернізації. Для України, яка перебуває у фазі масштабного післявоєнного відновлення, цифрова трансформація та інтеграція у спільний цифровий простір Європейського Союзу мають вирішальне значення як у короткостроковій стабілізації, так і в довгостроковому розвитку. З огляду на те, що цифрова економіка дедалі більше стає домінантним чинником глобальної конкуренції, питання синхронізації стратегій України з цифровими ініціативами ЄС (зокрема *Digital Decade Policy Programme 2030*, *Digital Compass*, *Horizon Europe*) є актуальним і вимагає системного наукового осмислення.

Особливої ваги дослідження набуває в контексті післявоєнного періоду, коли цифрова інфраструктура, державні електронні сервіси, цифрові фінансові платформи та інноваційні бізнес-моделі мають не лише відновитися, а й стати фундаментом для якісного перезавантаження економіки. У цьому контексті європейська цифрова економічна інтеграція розглядається як інструмент прискореної модернізації України, розширення доступу до ринків, інвестицій та нових технологій, а також як механізм формування цифрового суверенітету, що є критично важливим для економічної безпеки держави.

Метою статті є визначення можливостей, бар'єрів і перспектив цифрової економічної інтеграції України з Європейським Союзом у контексті післявоєнного відновлення країни, а також розробка індикативної моделі інтеграції, яка враховує специфіку післяконфліктної трансформації.

Для досягнення поставленої мети дослідження необхідно вирішити такі завдання:

- здійснити порівняльний аналіз цифрових індикаторів України та країн ЄС;
- виокремити концептуальні підходи до інтеграції цифрових стратегій ЄС та України;
- сформувати індикативну модель цифрової інтеграції з урахуванням викликів післявоєнного періоду;
- визначити функціональні аспекти цифрового суверенітету як складової економічної безпеки України;
- оцінити потенційні сценарії поглиблення цифрової інтеграції України в рамках формування спільного європейського цифрового ринку.

Актуальність дослідження обумовлена необхідністю розробки ефективних механізмів цифрової політики в умовах збройного конфлікту та потребою у стратегічному плануванні післявоєнної відбудови держави на основі передових європейських практик і технологій. Запропонований підхід дає змогу не лише теоретично окреслити рамки цифрової інтеграції, а й надати практичні рекомендації для формування цілісної цифрової політики України у європейському контексті.

Огляд літератури

У процесі підготовки статті проаналізовано комплекс джерел, що охоплює як стратегічні документи Європейського Союзу та України, так і наукові публікації. Такий підхід забезпечив цілісне охоплення тематики цифрової інтеграції в умовах українського післявоєнного відновлення.

Насамперед аналіз іноземних документів, зокрема *Digital Decade Policy Programme 2030* (European Parliament and the Council of the European Union, 2022), *Digital Compass* (European Commission, 2021), *EU eGovernment Action Plan 2016–2020* (European Commission, 2016) та *Horizon Europe* (European Commission, n.d.), дав змогу виявити основні пріоритети цифрової трансформації в ЄС, зокрема цифрові навички, інфраструктуру, електронні публічні послуги, підтримку цифрового бізнесу та інновацій. Ці документи стали основою для визначення змістових рамок європейської цифрової стратегії та дали змо-

гу сформуванню у статті концептуальне бачення підходів до цифрової інтеграції України в європейський простір. Важливо те, що зазначені стратегії не лише окреслюють внутрішні цілі ЄС, а й передбачають відкритість до кооперації з державами-партнерами, що створює підґрунтя для участі України в спільних ініціативах. Таким чином, вказані джерела є в основі розроблення індикативної моделі інтеграції, адаптованої до умов післявоєнного відновлення.

Національні українські документи – *Концепція розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 роки* (Кабінет Міністрів України, 2018), цифрова стратегія *Дія.Цифрова держава* (Міністерство цифрової трансформації України, n.d.), а також положення *Національного плану відновлення України на 2024–2027 роки* (Кабінет Міністрів України, 2024) – дали змогу дослідити внутрішній потенціал та прогрес цифрової трансформації в Україні. Вони підтвердили, що Україна вже здійснила суттєві кроки в напрямі цифровізації державних сервісів, доступу до електронних послуг та розвитку цифрової інфраструктури. Водночас аналіз цих джерел виявив певну фрагментарність у впровадженні загальнонаціональних цифрових стандартів, обмежену координацію з європейськими ініціативами, а також відсутність сталої системи цифрової безпеки, що актуалізує завдання посилення цифрового суверенітету. Вказані національні стратегії стали основою для формулювання функціональних аспектів цифрового суверенітету як головної складової економічної безпеки держави.

Додатково використано наукові публікації із бази Scopus, які розкривають різні аспекти цифрової трансформації в публічному управлінні, міжнародній економіці та безпеці. Зокрема, у роботі Ivanov та Dolgui (2020) розкрито концепції цифрового «твіну» для управління ризиками в ланцюгах постачання. Mergel та ін. (2019) аналізують експертні підходи до визначення цифрової трансформації, а Wirtz та ін. (2019) вивчають застосування штучного інтелекту в державному секторі.

У дослідженні Shevchenko та ін. (2023) проаналізовано глобальний досвід формування та розвитку цифрової економіки. Акцентовано увагу на основних концепціях, структурних елементах і напрямках цифрової трансформації. Науковці здійснили порівняльний аналіз країн за показниками Network Readiness Index, що дало змогу ідентифікувати лідерів цифрового розвитку та виявити чинники, які визначають успішність цифрових стратегій. Особлива увага приділена викликам для країн з трансформаційною економікою, зокрема необхідності вдосконалення нормативно-правового середовища, розвитку цифрової інфраструктури та підвищення цифрових компетентностей. Стаття є вагомим внеском у розуміння глобальних трендів цифрової економіки та формує підґрунтя для подальших досліджень у цьому напрямі.

Вищевказані наукові праці є високоякісними й надають глибокий аналітичний фундамент, проте вони здебільшого не враховують специфіку країн з досвідом збройного конфлікту або тих, що перебувають у процесі післявоєнного відновлення. Також недостатньо розкрито аспект цифрового суверенітету як цілісної концепції в системі економічної безпеки. Крім того, відсутнє

комплексне порівняння цифрових траєкторій України та ЄС у форматі інтеграційної моделі, що становить головну наукову новизну статті.

Отже, проаналізовані джерела не лише заклали підґрунтя для формулювання основних висновків, а й дали змогу виявити наукову нішу – системне дослідження цифрової інтеграції України в умовах післяконфліктного відновлення з урахуванням безпекових, економічних та інституційних чинників.

Методологія

Методологічна основа дослідження сформована на міждисциплінарному підході, що поєднує економічну, політичну та інституційну аналітику з урахуванням контексту післявоєнного відновлення України. Для досягнення цілей дослідження застосовано комплекс методів, кожен з яких виконував конкретну функцію в аналітичному процесі.

По-перше, метод порівняльного аналізу використано для зіставлення цифрових індикаторів України з країнами Європейського Союзу (зокрема, за даними Digital Economy and Society Index, DESI). Це дало змогу виявити основні структурні відмінності та рівень цифрової зрілості, а також ідентифікувати можливості та обмеження інтеграції України до європейського цифрового простору. Застосування цього методу забезпечило об'єктивну оцінку позиції України щодо цифрових лідерів ЄС (наприклад, Данії) та середніх значень по Союзу.

По-друге, змістовий аналіз (content analysis) проведено щодо стратегічних документів цифрового розвитку ЄС (таких як Digital Compass, Digital Decade Policy Programme 2030, Horizon Europe) та України (Концепція розвитку цифрової економіки, Дія.Цифрова держава, Національний план відновлення). Цей метод дав змогу виокремити спільні цілі, логіку стратегічного планування та зони нормативної конвергенції, а також сформулювати концептуальну основу для розробки моделі цифрової інтеграції.

Третім основним методом став сценарний аналіз, який застосовувався для моделювання можливих траєкторій інтеграції України в цифровий простір ЄС з урахуванням геополітичних, інституційних і ресурсних факторів. Завдяки цьому вдалося розробити три концептуальні підходи – гармонізаційний, функціональний та сценарний, що відображають гнучкість інтеграційного процесу в умовах післяконфліктної невизначеності.

Крім того, для забезпечення практичної орієнтованості дослідження було застосовано елементи стратегічного планування, які реалізовані у вигляді індикативної моделі цифрової інтеграції. Ця модель ґрунтується на поетапному підході (технічна стабілізація, функціональна адаптація, глибока інтеграція) і структурована за п'ятьма функціональними блоками (інституційний, інфраструктурний, економічний, освітньо-гуманітарний, безпековий).

У сукупності застосовані методи дали змогу не лише системно оцінити поточний стан цифрової політики, а й запропонувати інструменти її трансформації в контексті євроінтеграційного вектору України. Обрана методологія є релевантною для досліджень цифрової трансформації в післяконфліктних економіках і може бути адаптована до інших кейсів країн-кандидатів на вступ до ЄС.

Результати дослідження

У контексті післяконфліктного відновлення України критично важливо оцінити рівень цифрової зрілості країни порівняно з державами Європейського Союзу. Це дає змогу виявити як бар'єри, так і потенційні можливості для інтеграції в європейський цифровий простір. Цифрова трансформація є головним фактором економічного зростання, інституційної модернізації та підвищення економічної безпеки. Порівняльний аналіз цифрових індикаторів, зокрема за методологією Digital Economy and Society Index (DESI), надає об'єктивну картину поточного стану цифрової економіки та суспільства в Україні та країнах ЄС.

Таблиця 1

Порівняльна таблиця цифрових індикаторів України та країн ЄС
(станом на 2023 р.)

Індикатор	Україна	Середній показник ЄС	Данія	Італія
Наявність базових цифрових навичок серед населення (16–74 роки)	~53%	55.5%	70%	45.8%
Покриття 5G серед домогосподарств	~30%	66%	98%	60%
Використання хмарних технологій підприємствами	~20%	34%	62%	30%
Використання штучного інтелекту підприємствами	~5%	8%	24%	8%
Інтеграція цифрових технологій у бізнесі (базовий рівень)	~30%	55%	79%	40%
Використання електронних публічних послуг населенням	~60%	74%	90%	65%
Покриття фіксованим широкосмуговим Інтернетом	~85%	90%	95%	88%

Джерело: складено авторами.

Аналіз цифрових індикаторів свідчить про те, що Україна демонструє помірний рівень цифрової зрілості порівняно з країнами ЄС. Зокрема, рівень базових цифрових навичок серед населення України становить приблизно 53%, що близько до середнього показника по ЄС (55.5%). Однак у таких країнах, як Данія, цей показник досягає 70%, а в Італії – лише 45.8%.

У сфері впровадження 5G технологій Україна має покриття близько 30% домогосподарств, що значно нижче середнього показника по ЄС (66%) та суттєво відстає від Данії, де покриття становить 98%. Італія має покриття на рівні 60%.

Щодо використання хмарних технологій на підприємствах, то в Україні цей показник становить приблизно 20%, що нижче середнього по ЄС (34%). У Данії він досягає 62%, а в Італії – 30%.

На підприємствах України штучний інтелект використовується на рівні близько 5%, що трохи нижче середнього по ЄС (8%). У Данії цей показник становить 24%, а в Італії – 8%.

Інтеграція цифрових технологій у бізнесі в Україні на базовому рівні становить приблизно 30%, що значно нижче середнього по ЄС (55%). У Данії цей показник досягає 79%, а в Італії – 40%.

Використання електронних публічних послуг населенням в Україні становить близько 60%, що нижче середнього по ЄС (74%). У Данії цей показник становить 90%, в Італії – 65%.

Покриття фіксованим широкопasmовим Інтернетом в Україні становить приблизно 85%, що трохи нижче середнього по ЄС (90%). У Данії цей показник досягає 95%, в Італії – 88%.

Цифрова інтеграція України в європейський простір має потужний економічний потенціал, який може стати рушієм прискореної трансформації країни. Насамперед мова йде про посилення конкурентоспроможності української економіки через модернізацію бізнес-моделей, доступ до цифрових ринків ЄС та залучення інвестицій у технологічні сектори. Участь у таких програмах, як Horizon Europe, Digital Europe, EU4Digital, відкриває можливості для малого і середнього бізнесу (МСБ) в Україні отримати фінансову підтримку, технологічний трансфер та доступ до нових ринків.

Окремої уваги заслуговує цифрова торгівля, яка стрімко зростає в ЄС і формує нову архітектуру міжнародної економіки. Для України інтеграція в європейський цифровий ринок означає зниження нетарифних бар'єрів, взаємне визнання цифрових підписів, спрощення митних процедур і розвиток трансграничної електронної комерції. Це дає змогу активізувати експортні потоки, особливо для високотехнологічного сектору, ІТ-послуг і креативних індустрій.

Водночас економічна інтеграція вимагає значних інвестицій у цифрову інфраструктуру, особливо в деокупованих та сільських регіонах, де простежується високий рівень цифрового розриву. Вирівнювання цифрової доступності є не лише соціальним, а й економічним завданням, що впливає на рівень регіонального розвитку та зайнятості.

Також критично важливо забезпечити стійке цифрове фінансування, зокрема через розвиток фінтех-екосистеми, смартконтрактів, блокчейн-рішень і цифрових платіжних платформ. Це сприятиме підвищенню прозорості, зниженню транзакційних витрат та розширенню доступу до капіталу, особливо для інноваційних підприємств.

Таким чином, цифрова економічна інтеграція – це не лише технічна чи інституційна адаптація, а глибинна трансформація економіки, яка створює нові точки зростання для України в післявоєнний період. Її успішність залежатиме від здатності держави поєднати цифровізацію з індустріальною політикою, підтримкою підприємництва та інклюзивними економічними реформами.

Незважаючи на труднощі, Україна має значний потенціал для цифрової інтеграції з ЄС. Зокрема, впровадження ініціативи «Дія.Цифрова держава» сприяє розвитку електронних публічних послуг та підвищенню цифрової грамотності населення. Крім того, участь у програмах ЄС, таких як «Цифровий компас» та «Горизонт Європа», відкриває можливості для залучення інвестицій у цифрову інфраструктуру та інновації.

Підвищення рівня цифрових навичок серед населення, розширення покриття 5G та впровадження сучасних цифрових технологій у бізнесі є основними напрямками для подальшого розвитку. Це дасть змогу Україні не лише наблизитися до середніх показників по ЄС, а й стати конкурентоспроможною у цифровій економіці.

У межах дослідження проаналізовано стратегічні документи цифрового розвитку Європейського Союзу (зокрема Digital Decade Policy Programme 2030, Digital Compass, eGovernment Action Plan, Horizon Europe) та стратегічні рамки України (*Концепція розвитку цифрової економіки, Дія.Цифрова держава, цифровізація в рамках Національного плану відновлення*). Ці документи ЄС та України мають багато спільних цілей та напрямів, що створює сприятливі умови для їх інтеграції (табл. 2). Спільні зусилля в галузі цифровізації можуть сприяти ефективному післявоєнному відновленню України та її інтеграції до європейського цифрового простору.

Таблиця 2

Порівняльний аналіз цифрових стратегій ЄС та України

Документ / Програма	Цілі та пріоритети	Ключові напрями	Потенціал для інтеграції
Digital Decade Policy Programme 2030	Досягнення цифрової трансформації ЄС до 2030 року	Цифрові навички; цифрова інфраструктура; цифровізація бізнесу; цифрові публічні послуги.	Встановлення спільних цілей та механізмів співпраці між ЄС та Україною.
Digital Compass	Визначення чотирьох основних напрямів цифрового розвитку	Навички – інфраструктура; бізнес; публічні послуги.	Сприяння узгодженню стратегій та обміну найкращими практиками.
eGovernment Action Plan	Модернізація цифрових публічних послуг в ЄС	Єдиний цифровий портал; інтероперабельність реєстрів; принцип «одного разу».	Підвищення ефективності та прозорості публічних послуг в Україні.
Horizon Europe	Підтримка досліджень та інновацій в ЄС	Цифрові технології; інновації; наукові дослідження.	Можливість участі українських дослідників та підприємств у спільних проектах.
Концепція розвитку цифрової економіки України	Створення сприятливих умов для цифрової економіки	Розвиток цифрових інфраструктур; підтримка інновацій; розвиток цифрових навичок.	Узгодження з європейськими стандартами та практиками.
Дія.Цифрова держава	Забезпечення доступу до цифрових державних послуг	Мобільний додаток «Дія»; електронні документи; онлайн-послуги.	Інтеграція з європейськими цифровими платформами та сервісами.
Цифровізація в рамках Національного плану відновлення	Відновлення та модернізація цифрової інфраструктури	Розвиток широко-смугового інтернету; підтримка цифрових стартапів; розвиток цифрових навичок.	Сприяння економічному зростанню та соціальній інтеграції через цифрові технології.

Джерело: створено авторами.

На основі змістового аналізу визначено **три основні концептуальні підходи до інтеграції** цифрових стратегій ЄС та України.

1. Гармонізаційний підхід. Передбачає поступову адаптацію українського цифрового законодавства, стандартів і технічних регламентів до європейських норм, зокрема:

- впровадження принципів GDPR;
- уніфікацію стандартів цифрової ідентифікації та кібербезпеки;
- приєднання до європейських цифрових платформ (EU eID, Digital Single Gateway).

2. Функціональний підхід. Спрямований на інтеграцію через спільні проекти, програми та платформи, без повного юридичного наближення:

- участь у програмах EU4Digital, Horizon Europe, Connecting Europe Facility;
- цифрова сумісність державних реєстрів та платформ обміну даними;
- транснаціональні цифрові хаби та R&D-мережі.

3. Сценарний підхід. Передбачає формування гнучких сценаріїв цифрової інтеграції з урахуванням:

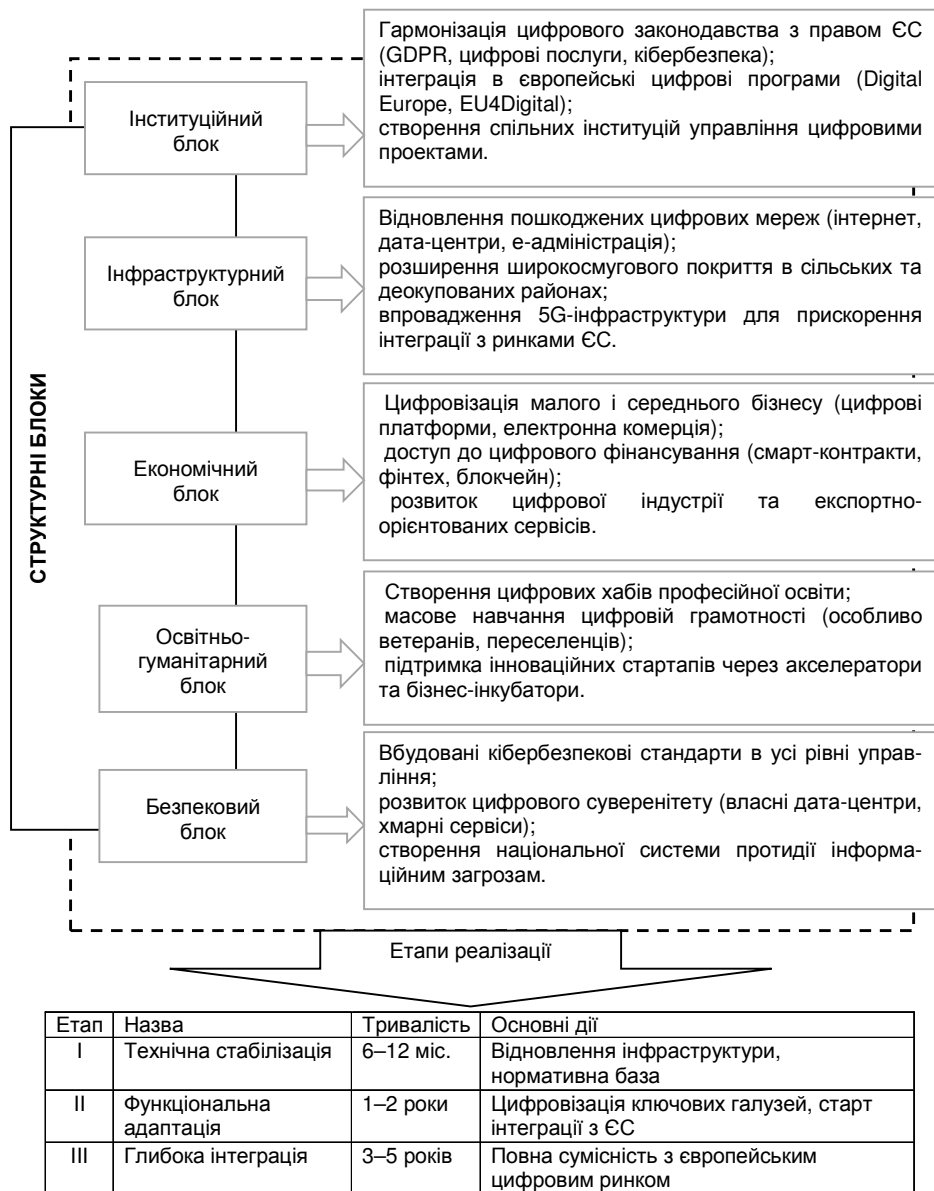
- особливостей післявоєнного відновлення;
- пріоритетів безпеки;
- ресурсних обмежень та потенціалу міжнародної підтримки.

Таким чином, узагальнення європейських і національних стратегічних документів, а також визначення трьох концептуальних підходів – гармонізаційного, функціонального та сценарного – дають змогу перейти до розроблення прикладної структури цифрової інтеграції. З огляду на специфіку післявоєнного періоду, в якому потреба у швидкому відновленні поєднується з необхідністю стратегічного реформування, необхідно розробити гнучку, поетапну та адаптивну модель інтеграції. У ній мають бути враховані як інституційні можливості України, так і головні європейські вектори цифрового розвитку. Це є інструментом посилення економічної стійкості, цифрового суверенітету та технологічної модернізації.

У зв'язку з цим пропонується індикативна модель цифрової інтеграції України (рис. 1), яка адаптована до умов післяконфліктного відновлення і відповідає поточним викликам безпекового, економічного та інфраструктурного характеру.

Рисунок 1

**Індикативна модель цифрової інтеграції для України
в умовах післявоєнного відновлення (авторська розробка)**

Джерело: створено авторами.

Як видно з рис. 1, запропонована індикативна модель цифрової інтеграції для України в умовах поіслявоєнного відновлення передбачає поетапний процес, що охоплює технічну стабілізацію, функціональну адаптацію та глибоку інтеграцію з цифровим простором ЄС. Наукова новизна моделі полягає в її адаптивності до післяконфліктних умов, а також у поєднанні регуляторного, інфраструктурного й інституційного підходів у рамках єдиної структурованої системи. Модель вперше поєднує етапність цифрового розвитку з індикативними цілями та інтеграційними механізмами, що дає змогу стратегічно планувати цифрову політику України як частину спільного економічного простору з ЄС. Подальший аналіз потребує глибшого порівняння цифрових траєкторій України та країн Європейського Союзу, що дає змогу виявити як синхронізовані елементи, так і структурні відмінності у цифрових підходах.

У межах цього дослідження вперше здійснено цілісне порівняння цифрових траєкторій України та Європейського Союзу з урахуванням:

- стратегічних цілей цифрового розвитку (наприклад, *Digital Decade 2030* для ЄС та *Цифрова трансформація України 2020–2030*);
- індикаторів цифрової зрілості (DESI – Digital Economy and Society Index для країн ЄС; цифрові індекси, що формуються Мінцифри для України);
- профільних цифрових політик, зокрема розвитку електронного урядування, кібербезпеки, цифрової освіти, open data, е-комерції;
- інституційної сумісності та потенціалу правової гармонізації в рамках угоди про асоціацію Україна–ЄС.

Щоб виявити рівні цифрового розвитку та потенціалу для інтеграції до спільного цифрового ринку ЄС, здійснено порівняльний аналіз основних параметрів цифрових траєкторій України та країн Європейського Союзу. У табл. 3 відображено спільні риси стратегій та наявні розриви в розвитку цифрової політики, що є визначальними для формування ефективної інтеграційної моделі.

На основі результатів дослідження визначено, що Україна вже реалізувала частину принципів цифрової європейської інтеграції (наприклад, через систему «Дія»), однак потребує глибшої інституційної координації та інвестицій у стійку цифрову інфраструктуру.

Таблиця 3

Порівняльна характеристика цифрових траєкторій України та ЄС

Критерій	Європейський Союз (ЄС)	Україна	Коментар / Рівень відповідності
Цифрова стратегія	<i>Digital Decade 2030</i> – чіткі цілі, цифровий суверенітет, етичні стандарти.	<i>Цифрова трансформація України 2020–2030</i> , проєкт <i>Дія</i> .	Напрямки збігаються, але різний рівень ресурсного забезпечення.
Цифрове урядування	Високий рівень електронних послуг, GDPR, цифрова ідентичність.	Електронні послуги через <i>Дія</i> , розширення е-сервісів, відсутність повної синхронізації з GDPR.	Високий потенціал інтеграції, потребує гармонізації.
Кібербезпека	Єдина політика, ENISA, кіберцит ЄС.	Закон «Про кібербезпеку», Центр кіберзахисту, партнерство з НАТО.	Часткова сумісність, недостатня інституційна координація.
Цифрова інфраструктура	Розгорнута 5G, дата-центри, «зелена» цифрова інфраструктура.	Широкосмуговий інтернет у процесі відновлення, 5G у стадії запуску.	Висока асиметрія, потенціал для підтримки з боку ЄС.
Інклюзивність та цифрова освіта	Стратегія цифрових навичок, підтримка через Erasmus+, EU Code Week.	Програми Мінцифри, «Дія.Цифрова освіта», нац. проєкти цифрової інклюзії.	Висока відповідність за змістом, але нижчий масштаб.
Цифрова економіка та бізнес	Платформи цифрового підприємництва, підтримка інновацій (EIC, Horizon Europe).	Стартапи, «єРезиденція», грантові програми, Diiia.City.	Часткова відповідність, потребує посилення інвестпідтримки.

Джерело: проаналізовано авторами.

Висновки

У результаті дослідження обґрунтовано, що цифрова інтеграція України до європейського цифрового простору є не лише доцільною, а й критично необхідною в умовах післявоєнного відновлення. У результаті порівняльного аналізу цифрових індикаторів виявлено, що Україна відстає у таких сферах, як покриття 5G, цифровізація бізнесу, використання хмарних технологій та штучного інтелекту, однак водночас зафіксовано високий потенціал для зростання. Проведено змістовне порівняння стратегічних цифрових документів ЄС та України, що дало змогу виявити спільні цілі, синхронізовані напрямки розвитку та інтеграційні механізми. Запропоновано індикативну модель цифрової інтеграції України, яка адаптована до викликів післявоєнного відновлення та поєднує три етапи: технічну стабілізацію, функціональну адаптацію та глибоку інтеграцію. Також виокремлено функціональні аспекти цифрового суверенітету як головної складової економічної безпеки держави.

На основі отриманих результатів дослідження сформульовано комплекс пропозицій для державної політики та управління цифровою трансформацією в умовах післявоєнного відновлення України. Насамперед актуальною є потреба в посиленні інституційної координації між національними цифровими ініціативами та європейськими програмами, зокрема *Digital Europe*, *Horizon Europe*, *EU4Digital*. Це дасть змогу забезпечити узгоджене стратегічне планування, уникнути дублювання функцій та підвищити ефективність інтеграційних процесів.

Важливою складовою управлінських рішень має стати імплементація гармонізаційного підходу до регуляторного зближення з цифровим правом ЄС. Зокрема, йдеться про адаптацію норм у сферах захисту персональних даних (GDPR), кібербезпеки, цифрової ідентичності. Це створить умови для безпечного функціонування цифрового ринку та зменшення правових бар'єрів для взаємодії з європейськими партнерами.

Одним із перспективних напрямів є розроблення та реалізація національної програми стимулювання використання хмарних сервісів, штучного інтелекту та інноваційних IT-рішень у бізнесі. Це дасть змогу підвищити цифрову конкурентоспроможність українських підприємств, зменшити технологічне відставання та інтегруватися у європейські ланцюги створення цифрової вартості.

Варто приділити увагу забезпеченню стабільного інвестування в цифрову інфраструктуру, особливо в деокупованих та сільських регіонах. Це сприятиме не лише економічному відновленню, а й зменшенню цифрового розриву між регіонами, що має стратегічне значення для соціальної згуртованості та політичної стабільності. Крім того, необхідно запровадити систем-

ної підтримку цифрової освіти та цифрової інклюзії, акцентувавши на вразливих групах населення – ветеранів, переміщених осіб, мешканців віддалених громад. Такі заходи сприятимуть формуванню цифрової культури як основи для побудови інклюзивного та інноваційного суспільства.

У рамках подальших наукових розвідок доцільно здійснити поглиблене емпіричне оцінювання цифрових ризиків і вразливостей, що перешкоджають розвитку української економіки в умовах відновлення. Важливо розробити моделі оцінювання цифрової безпеки, адаптованих до післяконфліктного контексту, які враховували б як інституційні ризики, так і технологічні загрози.

Перспективним науковим напрямом є дослідження сценаріїв розвитку цифрового суверенітету України, зокрема у форматі асоційованого членства в єдиному цифровому ринку ЄС. Такий підхід дасть змогу оцінити не лише правові та технологічні аспекти інтеграції, а й інституційну стійкість української цифрової системи. У такому контексті актуальним є аналіз ефективності пілотних проєктів цифрової трансформації, таких як *Diia.City* чи *єРезидентство*, з погляду їхнього впливу на внутрішню диджитал-екосистему та можливостей масштабування в межах спільного цифрового простору з ЄС.

Міждисциплінарне вивчення впливу цифрової трансформації на соціальну інтеграцію, регіональний розвиток і просторову справедливість в умовах післявоєнної відбудови сприятиме поглибленню розуміння ролі цифрової політики у формуванні нової архітектури соціально-економічної стійкості України.

Список використаної літератури

- Кабінет Міністрів України. (2018, 17 січня). *Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації* [Розпорядження Кабінету міністрів України № 67-р від 17.01.2018 р.]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-%D1%80>
- Кабінет Міністрів України. (2024, 30 серпня). *Про схвалення Стратегії відновлення, сталого розвитку та цифрової трансформації малого і середнього підприємництва на період до 2027 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації у 2024-2027 роках* [Розпорядження Кабінету міністрів України № 821-р від 30.08.2024 р.]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/821-2024-%D1%80>
- Міністерство цифрової трансформації України. (n.d.). *Дія – Держава у смартфоні*. <https://plan2.diia.gov.ua/>

- European Commission. (2016, 19 квітня). *EU eGovernment Action Plan 2016–2020: Accelerating the digital transformation of government* [COM(2016) 179 final]. https://ec.europa.eu/isa2/sites/default/files/docs/publications/eu-egovernment-action-plan-2016-2020_en.pdf
- European Commission. (2021, 9 березня). *2030 Digital Compass: The European way for the Digital Decade* [COM(2021) 118 Final]. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52021DC0118>
- European Commission. (n.d.). *Horizon Europe*. https://research-and-innovation.ec.europa.eu/funding/funding-opportunities/funding-programmes-and-open-calls/horizon-europe_en
- European Parliament and the Council of the European Union. (2022, 14 грудня). Decision (EU) 2022/2481 of the European Parliament and of the Council of 14 December 2022 establishing the Digital Decade Policy Programme 2030 (Text with EEA relevance). *Official Journal of the European Union*, L 323, 4–26. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32022D2481>
- Ivanov, D., & Dolgui, A. (2020). A digital supply chain twin for managing the disruption risks and resilience in the era of Industry 4.0. *Production Planning & Control*, 32(9), 775–788. <https://doi.org/10.1080/09537287.2020.1768450>
- Mergel, I., Edelmann, N., & Haug, N. (2019). Defining digital transformation: Results from expert interviews. *Government Information Quarterly*, 36(4), 101385. <https://doi.org/10.1016/j.giq.2019.06.002>
- Shevchenko, I., Lysak, O., Zalievska-Shyshak, A., Mazur, I., Korotun, M., & Nestor, V. (2023). Digital economy in a global context: World experience. *International Journal of Professional Business Review*, 8(4), e01551. <https://doi.org/10.26668/businessreview/2023.v8i4.1551>
- Wirtz, B. W., Weyerer, J. C., & Geyer, C. (2018). Artificial intelligence and the public sector—Applications and challenges. *International Journal of Public Administration*, 42(7), 596–615. <https://doi.org/10.1080/01900692.2018.1498103>

Отримано: 15 травня 2025 р.

Рецензовано: 9 червня 2025 р.

Рекомендовано до друку: 17 червня 2025 р.